

Survey of Sociological Factors Affecting Disputes Within the Family During Corona-virus Quarantine in Bahar City

Azam Khatibi *

Associate Professor of Sociology, Faculty of
Social Sciences, Payame Noor University,
Tehran, Iran.

Introduction

One of the most important factors of family disintegration and instability is intra-family conflicts. Natural and social issues and problems affect the family institution and deprive it of peace, even for a short time, and create boredom. The conditions of the Corona quarantine period also intensified role conflicts for families. The current research aimed to examine the sociological factors affecting intra-family differences during the Corona quarantine period. To explain the issue within the theoretical framework of the study, Lieberman's theories on role conflict and scarcity and feminist theories were used.

Literature Review

The results of research related to family disputes during the quarantine period show an increase in marital conflict and violence (Salimi et al., 2021), fatigue and dullness of family relationships (Kutsar, Kurvet-Käosaar, 2021), physical and emotional family violence and conflicts with children (Scott, 2021; Gadermann et al., 2021), as well as a decrease in marriage and an increase in divorce (Wendy & Krista, 2021). Natural and social issues and problems affect the family institution and deprive it of peace even for a short period and create boredom (Akbari Borrang and Jahan Tigh, 2014: 3). The increase in family disputes causes children and adolescents to experience many emotional and behavioral problems (Mohammadi, 2016: 24). The tension in parent-child relationships fuels family disputes (Chapman, 2010), and the family system becomes dysfunctional. A dysfunctional family demonstrates a state of disorganization in the form of messy and chaotic families, in which indifference to each other, violence, and abuse are common (McCarthy and Edwards, 2010: 524).

* Corresponding Author: azamkh48@pnu.ac.ir

How to Cite: Khatibi, A. (2024). Survey of Sociological factors affecting on Disputes within the family During Corona-virus quarantine in Bahar city, *Journal of Social Development and Welfare Planning*, 15(60), 281-320.

In certain circumstances, a conflict between roles occurs with the participation of people in multiple incompatible roles and pressures associated with participation in one role may make it physically impossible to adapt to the demands of another role (Lieberman, 2012: 16). Role disorder causes dysfunctional relationships and violence between couples (Birkley et al., 2016), reducing the level of compatibility of members (Lavi et al., 2018) and the intensity of conflicts (Timmons et al., 2017). In the era of open-minded modernity, with the widespread entry of women into public spaces and the emergence of two-worker families, the family-work institutions are conflicted, and the pressure caused by it creates disorder in the performance of job responsibilities (Heidari and Dehghani, 2015: 17). On March 11, 2020, the World Health Organization declared the spread of the coronavirus as a global pandemic, and quarantine was announced by the governments (Kutsar & Kurvet-Käosaar, 2021: 1-2). The pressures caused by the unpredictability of the situation, and the fear of contracting the disease confirmed its effects in many dimensions, and the amount of togetherness and interactions between people in a small space such as a family increased the conflict (Salimi et al., 2021: 85). As the boredom of men increased due to staying home for a long time during the quarantine period (Kutsar, Kurvet-Käosaar, 2021: 4), the differences within the family increased as well.

Materials and Methods

The research method was survey-analytical, it was an individual analysis unit, and a researcher-made questionnaire with a reliability of 79.9% was used as the data collection tool. The statistical population included men and women referring to the Dispute Resolution Council. According to Morgan's Krejci table, 180 people were selected due to quarantine conditions with the available sampling method. Pearson correlation tests, multiple regression, path analysis, and t-tests were employed for statistical analyses.

Results

Based on the results, the correlation between quarantine conditions and total variables was significant ($r = 0.835$ and $\text{Sig.} = 0.000$), and all research hypotheses were confirmed at a 99% confidence level. The stepwise regression represented the entry of variables into the equation based on their greatest influence on the dependent variable (Table 1).

Table 1. Stepwise Regression Analysis Results

Predictor Variable	R	R ²	R ² Δ	SE	DF	T	Sig.
Cultural situation	.808	.0652	.650	8.27	1,178	18.267	0.000
Economic Situation	.913	.0834	.832	5.73	2,177	13.925	0.000
Compliance with health protocols	.962	.926	.925	3.83	3,176	14.806	0.000
Parent-Child Relationships	.980	.0960	.960	2.78	4,175	15.714	0.000
Emotional Situation	.990	.983	.983	1.85	5,174	12.601	0.000
Social Situation	1.00	1.00	1	1	6,173	14.825	0.000

Conclusion

Based on the results of the correlation test, quarantine conditions affected the situation of families from different dimensions. Furthermore, Children's inattention to health protocols had the greatest impact on their differences with their parents. Multiple regression showed that these factors can predict the variance of disputes within the family.

In the stepwise regression, the first and last variables entered into the equation were the cultural status and the relationship between parents and children, respectively.

In other words, the cultural variable explained the most variance, and the parent-child relationship variable explained and predicted the least variance of family differences in quarantine conditions.

Path analysis demonstrated that economic factors had the most direct impact (0.374) and cultural factors had the most indirect impact (4.393) on disputes within the family.

In summary, the number of educated women in the country has increased in the last few decades, and a large number of them work with men in various jobs. However, gender attitudes and patriarchal culture have been the cause of work-family conflicts. Due to the intensification of conflicts and interference of roles, in the conditions of the quarantine of the coronavirus, differences within the families have also intensified and require re-learning and revision.

Keywords: Disputes Within Families, Sociological Factors, Parent-Child Relationships, Corona-Virus Quarantine Period

فصلنامه علمی برنامه‌ریزی رفاه و توسعه اجتماعی
دوره پانزدهم، شماره ۶۰، پاییز ۱۴۰۳، ص ۲۸۱-۳۲۰
qjssd.atu.ac.ir
DOI: doi.org/10.22054/qjssd.2023.63702.2250

بررسی عوامل جامعه‌شناختی مؤثر بر اختلافات درون خانواده در دوره قرنطینه کرونا ویروس در شهر بهار

دانشیار جامعه‌شناسی دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه پیام نور، تهران،
ایران.

اعظم خطیبی *

چکیده

از عوامل مهم گسست و ناپایداری خانواده‌ها اختلافات درون خانواده است. هدف تحقیق کنونی نیز بررسی عوامل جامعه‌شناختی مؤثر بر اختلافات درون خانواده در دوره قرنطینه کرونا بود. روش این تحقیق پیمایشی- تحلیلی و واحد تحلیل فرد و ابزار گردآوری اطلاعات، پرسشنامه محقق ساخته با پایایی ۷۹/۹ درصد بود. جامعه آماری زنان و مردان (۳۳۵ نفر) مراجعه‌کننده به شورای حل اختلاف بودند. بر اساس جدول کرجسی مورگان ۱۸۰ نفر با روش نمونه در دسترس انتخاب شدند. یافته‌های ضریب همبستگی نشان داد که عوامل اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، عاطفی، رعایت پروتکل‌های بهداشتی و روابط والدین- فرزندان ارتباط قوی و معنی‌داری با اختلافات درون خانواده داشتند. همچنین بی‌توجهی فرزندان به رعایت پروتکل‌های بهداشتی بیش‌ترین تأثیر را بر اختلافات بین آن‌ها با والدین داشته است. یافته‌های رگرسیون چندگانه نشان داد این عوامل قابلیت پیش‌بینی واریانس اختلافات درون خانواده را دارند. تحلیل مسیر نشان داد که عوامل اقتصادی بیشترین تأثیرگذار مستقیم (۰/۳۷۴) و عوامل فرهنگی بیشترین تأثیرگذار غیرمستقیم (۴/۳۹۳) بر اختلافات درون خانواده بوده‌اند. همچنین عوامل اقتصادی و روابط والدین- فرزندان بیش‌ترین تأثیرپذیر از سایر متغیرها بوده‌اند. نتایج نهایی نشان داد تعارض و تداخل نقش‌ها بر اختلافات درون خانواده در دوره کرونا تأثیرگذار بوده و نیازمند بازآموزی و بازنگری آن‌هاست.

واژه‌های کلیدی: اختلافات درون خانواده، عوامل جامعه‌شناختی، روابط والدین- فرزندان، دوره قرنطینه کرونا ویروس

مقدمه

پارسونز، شلسکی و کونیک خانواده را محیطی گرم و صمیمی در مقابل جامعه معرفی می‌کنند و روابط میان بزرگسالان با یکدیگر و بزرگسالان با کودکان را تنها بر اساس وجود عشق و صمیمیت می‌بینند (اعزازی، ۱۴۰۰: ۷۹). اما مسائل و مشکلات طبیعی و اجتماعی، ساختارها و کارکردهای نهاد خانواده را تحت تأثیر قرار داده و آرامش آن را هرچند برای مدت کوتاهی سلب می‌کند و بدخلقی و کج‌فهمی به تدریج جایگزین محبت و صمیمیت شده و دل‌زدگی ایجاد می‌کند.

این وضعیت با فروپاشی رابطه و با رشد آگاهی و توجه به کاستی‌های گذشته شروع می‌شود و اگر در این مرحله کاری برای جلوگیری از پیشرفت این روند صورت نگیرد، همه چیز از مرحله بد به بدتر می‌رسد (Pines, 2002). نقل از اکبری بوررنگ و جهان تیغ، ۱۳۹۴: ۳). به گونه‌ای که احتمال دارد اختلافات از حالت خفیف مثل جر و بحث‌های زودگذر شروع شود و تا حالت‌های شدید مثل خشونت و برخورد فیزیکی و در نهایت گسست پیوند ادامه یابد.

با شیوع کرونا ویروس، سازمان بهداشت جهانی در ۳۰ ژانویه ۲۰۲۰ وضعیت اضطراری بهداشت عمومی بین‌المللی و در ۱۱ مارس ۲۰۲۰ یک بیماری همه‌گیر جهانی اعلام کرد. بر این اساس از سوی دولت‌ها قرنطینه اعلام شد.

در طول قرنطینه در بهار ۲۰۲۰، قصد دولت این بود که با بسته نگه‌داشتن جامعه تا حد امکان، تأثیر بیماری همه‌گیر را محدود کند (Kutsar & Kurvet-Käosaar, 2021: 1-2). با اجرای قرنطینه و در خانه ماندن مردم و تعطیلی بازار و کاهش روابط شغلی، سلامت روانی افراد جامعه نیز تهدید می‌شد (علیزاده فرد و صفاری نیا: ۱۳۹۸: ۱۳۰). در اوایل سال ۲۰۲۰ و غیرقابل پیش‌بینی بودن اوضاع و عدم اطمینان از نحوه درمان، زمان کنترل بیماری و خطرناک بودن آن، این بیماری به یکی از استرس‌آورترین عامل در شرایط اخیر تبدیل شده است (Zandifar & Badrfam, 2020).

شیوع کرونا ویروس نه تنها سلامت عمومی کل کشورها را تهدید می‌کرد بلکه بیشتر آن‌ها را با مشکلات عدیده‌ای (Casella & et al, 2020) مثل بروز استرس و ترس از ابتلای خود و بستگان به بیماری، مراقبت بیش‌ازاندازه برای آلوده نشدن و آلوده نکردن دیگران و نیز ترس از عواقب اقتصادی-اجتماعی (Taylor & et al ۲۰۲۰) مواجه ساخت. تأثیر تجربه چنین فشارها و سختی‌هایی می‌تواند در ابعاد زیادی اثرات خود را نشان دهد و احتمالاً میزان باهم بودن و تعاملات بین افراد در یک فضای کوچک، تضاد را بیشتر رقم می‌زند (فراستی، ۱۳۹۹ نقل از سلیمی و همکاران، ۱۴۰۰: ۸۵). البته برخی خانواده‌ها ادعا کرده‌اند تضاد کار و خانواده برای همه آنها تشدید نشده و کار در خانه آنها را به فرزندان و همسرانشان نزدیک‌تر و زمان بیشتری را برای فعالیت‌های بدنی و اوقات فراغت فراهم کرده است (Kutsar & Kurvet-Käosaar, 2021: 2).

در خانه ماندن و شرایط قرنطینگی سبک زندگی جدیدی به وجود آورد. سبک زندگی پدیده‌ای چندوجهی و ترکیبی از الگوهای رفتاری و عادات فردی است که تمام جنبه‌های روزمره افراد همچون روابط اجتماعی، طرز تفکر، کار، اوقات فراغت، غذا، بهداشت و احساسات را در برمی‌گیرد (رستگار یدکی و همکاران، ۱۳۹۴: ۴۹). بورديو نیز سبک زندگی را محصول "انتخاب" های سلیقه‌ای می‌داند که مصرف را جهت می‌دهد اما این انتخاب‌ها تحت تأثیر "موقعیت ساختاری" انجام می‌شوند (خواجانه‌نوری و سروش، ۱۳۹۳: ۳۱-۳۰ نقل از گنجی و همکاران، ۱۳۹۹: ۲۶۲).

سبک زندگی در شرایط کرونا موجب تغییراتی در تعاملات و مدارا در خانواده‌ها، گذران اوقات فراغت در منزل با تأکید بر شبکه‌های اجتماعی، شیوه‌های حضور در فضای مجازی و ... (مرادی و محمدی فر، ۱۳۹۹: ۱۲۹)، توجه به دستورالعمل‌های بهداشتی ویژه، تغییر در سبک تمایلات عاطفی اعضا و نوع همکاری زوجین در رفع نیازهای جنسی شده است (Coop Gordon & Mitchell, 2020) معتقدند شرایطی که کرونا ایجاد کرده باعث می‌شود تا برخی از افراد برای رفع نیازهای جنسی و تسکین خود به سمت روابط فرا زناشویی کشیده شوند و در این میان فضای اینترنت و استفاده از شبکه‌های اجتماعی

می‌تواند تسهیل‌کننده خیانت زناشویی شوند. بنابراین انجام عمل خیانت از یکسو و افشای خیانت از سوی دیگر می‌تواند زمینه‌ساز تعارضات و خشونت زناشویی شود (سلیمی و همکاران، ۱۴۰۰: ۹۵).

هم‌چنین اطلاعات نادرست و اشتباه درباره شیوع این ویروس و ایجاد رعب و وحشت در میان مردم توسط رسانه‌های اجتماعی (1: Depoux & et al, 2020) مانند رفتارهای غیرعقلانی هجوم برخی برای تهیه ماسک و لوازم بهداشتی به داروخانه‌ها و مواد غذایی به سوپرمارکت‌ها در کشورهای اروپایی نیز از عوامل تغییرات سریع در سبک زندگی اعضای خانواده‌ها شده است. شبکه‌های اجتماعی از عوامل مهم در اطلاع‌رسانی آنلاین و فزاینده گسترش ویروس کرونا بوده که منجر به سونامی رسانه‌های اجتماعی شدند (Mourad & et al, 2020: 1).

البته تاریخ وقایع اجتماعی بیانگر آن است که اپیدمی‌هایی مثل طاعون سیاه (۱۳۴۷)، جذام، مالاریا (۱۶۰۲)، وبا (۱۸۳۲) همگی بر تعداد قربانیان و به‌هم‌ریختگی فضای عمومی در نقاط مختلف دنیا حکایت دارند (آدام و هرترسلیک و کلودین، ۱۳۸۵: ۲۸) اما از مهم‌ترین عواقب شیوع کرونا ویروس در جهان ایجاد هراس اجتماعی و تغییرات سریع و غیرقابل‌باور در سبک زندگی است که منجر به رفتارهای غیرمنطقی و نمایشی در جوامع شده است (2: Kalateh Sadati & et al, 2020). درواقع یک نوع جامعه خطرآفرین (Beck & et al, 1994) که نیازمند "نوسازی بازنگرانه" است (Beck, 2005: 251) و افشار مختلف جامعه از آسیب‌های نامتناسب این اپیدمی‌ها رنج می‌برند (Marshall & et al, 2020: 17).

کویید^{۱۹} باعث مختل شدن زندگی مردم شده است. بررسی‌ها نشان داده که این ویروس در سطح اقتصادی، اجتماعی نیز آسیب‌های فراوانی را به مردم و دولت‌ها وارد کرده است (Cao & et al, 2020) نقل از سلیمی و همکاران، ۱۴۰۰: ۸۴؛ Mudena & et

1: al, 2020). بیشتر تحقیقات بر اضطراب بیماران تمرکز دارند، اما واقعیت آن است که ترس از بیماری و ترس از مرگ، در کنار آشفتگی فعالیت‌های روزمره، موجب می‌شود تا افراد سالم نیز با اضطراب بیماری درگیر شوند (علیزاده فرد و صفاری نیا، ۱۳۹۸: ۱۳۰). با این اوصاف دوره قرنطینه، مسائل و مشکلاتی را در سطوح فردی، نهادی و اجتماعی به وجود آورده است.

همان‌طور که (Giddens, 2003) معتقد است که با افزایش مسائل و مشکلات، اعضای خانواده تعادل روانی خود را از دست می‌دهند و با تشدید آن، استحکام خانواده به خطر افتاده و تهدیدی برای نظام اجتماعی در سطح کلان نیز بشمار می‌رود، کرونا ویروس هم به عنوان یک مسئله اجتماعی، خانواده‌ها و به تبع آن جامعه را متأثر ساخته است. یورو نیوز^۱ از افزایش ۳۲ درصدی خشونت خانگی در دوره قرنطینه خانگی در فرانسه خبر داده و دولت فرانسه هتل‌هایی را به اسکان قربانیان این خشونت‌ها اختصاص داده است. کشور چین به دنبال کنترل شیوع ویروس کرونا، با موج درخواست طلاق زوجین پس از قرنطینه مواجه شده است^۲. در ایران نیز صدای مشاور بهزیستی اعلام کرده که در همین دوران آمار اختلافات میان زوجین، افزایش سه برابری داشته است (وحیدنیا، ۱۳۹۹)^۳.

در استان همدان بررسی روند ثبت طلاق در سال ۱۳۹۷ به دلیل اختلافات ۹/۲ درصد افزایش داشته که در سال ۱۳۹۸ نیز ادامه داشته است (سالنامه آمارهای جمعیتی ۱۳۹۸: ۹۶). حدود ۸۰ درصد پرونده‌های مربوط به طلاق را «طلاق توافقی» تشکیل می‌دهد که طبق آمار دادگستری ۲۲۸۶ فقره است (آرشیو دادگستری، ۱۳۹۹). از آنجایی که اختلافات خانوادگی عامل اصلی طلاق و گسست پیوندهای خانوادگی است، ضرورت بررسی مسئله در دوره شیوع کرونا دوچندان می‌شود تا با ریشه‌یابی این پدیده، با بالا بردن سطح آگاهی عمومی افراد و تنویر اذهان، پژوهشگران زمینه را برای بررسی‌های مرتبط با حوزه اختلافات خانواده در دوره کرونا آماده سازند.

1. per.euronews.com

2. <https://ir.sputniknews.com/>

3. <https://www.behzisti.ir/news>

بر اساس آنچه گذشت، مسئله اصلی پژوهش حاضر نیز اختلافات درون خانواده در دوره قرنطینه کرونا است. در واقع سؤال اساسی این است که عوامل تأثیرگذار بر اختلافات درون خانواده در دوره قرنطینه کرونا کدام است؟

اهداف تحقیق

- تبیین رابطه بین وضعیت اقتصادی خانواده در دوره قرنطینه کرونا با اختلافات درون خانواده
- تبیین رابطه بین وضعیت فرهنگی خانواده در دوره قرنطینه کرونا با اختلافات درون خانواده
- تبیین رابطه بین وضعیت اجتماعی خانواده در دوره قرنطینه کرونا با اختلافات درون خانواده
- تبیین رابطه بین وضعیت عاطفی خانواده در دوره قرنطینه کرونا با اختلافات درون خانواده
- تبیین رابطه بین وضعیت بهداشتی (رعایت شیوه‌نامه‌های بهداشتی) خانواده در دوره قرنطینه کرونا با اختلافات درون خانواده
- تبیین رابطه بین روابط والدین - فرزندان در دوره قرنطینه کرونا با اختلافات درون خانواده

پیشینه پژوهش

نکته قابل توجه این است که تحقیق حاضر در دوره اول قرنطینه خانگی در بهار ۱۳۹۹ انجام شد. تعداد تحقیقات علمی مرتبط با اختلافات خانوادگی در این زمان خاص نیز در حوزه جامعه‌شناسی بسیار محدود بود.

نتایج تحقیق سلیمی و همکاران (۱۴۰۰) نشان داد اعتیاد به اینترنت و استرس کرونا می‌تواند ۲۶/۵ درصد واریانس تعارض و خشونت زناشویی و ۱۹/۱ درصد از خشونت و تعارض خانوادگی را تبیین کند. نتایج تحقیق کتساروکروت کاسار^۱ (۲۰۲۱) "تأثیر همه‌گیری COVID-19 بر خانواده‌ها: تجارب جوانان در استون" نشان داد محیط‌های خانوادگی مثبت می‌تواند اثرات منفی قرنطینه را کاهش دهد و به آنها کمک کند تا با

1- Kutsar, Kurvet-Käosaar

تغییرات غیرمنتظره در زندگی روزمره خود کنار بیایند. اما خستگی و کسالت در قرنطینه دوم توسط برخی از کودکان باعث تیرگی روابط خانوادگی شده است. همچنین آن‌ها به این نتیجه رسیدند که جوانان در حوزه‌های مختلف زندگی، از جمله خانواده، گروه‌های دوستی، مدرسه، جامعه و از طریق فناوری تعامل دارند و همگی در طول بحران کووید-۱۹ تحت تأثیر قرار گرفته‌اند.

یافته‌های تحقیق مطالعه ملی گادرمین و همکاران^۱ (۲۰۲۱) "بررسی تأثیرات همه‌گیری کوید ۱۹ بر سلامت روان خانواده در کانادا" نشان داد، در دوره کرونا ۲۷/۷ درصد والدین مصرف الکل و ۸/۳ درصد افکار احساسات خودکشی، ۱۱/۵ درصد استرس ناشی از خشونت فیزیکی و عاطفی خانوادگی و ۲۴/۸ درصد بدتر شدن سلامت روان فرزندان و در نهایت افزایش ۲۲/۲ درصدی تعارضات با فرزندان را گزارش کرده‌اند. نتیجه‌گیری این مطالعه نشان می‌دهد که ۴۴/۳ درصد خانواده‌های دارای فرزند کمتر از ۱۸ سال در خانه سلامت روانی بدتری را به دلیل همه‌گیری تجربه کرده‌اند. نتیجه تحقیق وندي و کریستا^۲ (۲۰۲۱) "کاهش ازدواج و طلاق در طول همه‌گیری COVID-19: از پنج ایالت آمریکا (آریزونا، فلوریدا، میسوری، نیوهمپشایر و اورگان)" نشان داد که میزان ازدواج کاهش یافته و میزان طلاق افزایش یافته است.

اسکات^۳ و همکارانش (۲۰۲۱) مطالعه کیفی روانشناسان در ایالات متحده درباره تجارب تأثیرگذاری بیماری همه‌گیری کرونا بر زندگی روزمره نوجوانان را گزارش کرده‌اند. این تجارب شامل مواردی از جمله روابط خانوادگی، دوستی، ارتباطات اجتماعی، عملکرد اجتماعی-اقتصادی، رعایت قوانین کووید، قرار گرفتن در معرض خطرات کووید و... بودند. چاترودی و پاسیپانودیا^۴ (۲۰۲۱) اختلالات در مدرسه و زندگی اجتماعی را به عنوان عوامل اصلی تعیین‌کننده آسیب‌پذیری کودکان برجسته می‌کنند. سایر محققان

1. Gadermann & et al

2. Wendy and Krista

3. Scott

4. Chaturvedi & Pasipanodya

عوامل استرس‌زای مرتبط با کووید-۱۹ را شناسایی کرده‌اند، مانند سطوح بالای اضطراب و علائم افسردگی مرتبط با ادراک استرس والدین در خانواده‌ها، ایجاد مشکلات جدیدی در فرزندپروری که بر توانایی کودکان برای مقابله با این بیماری همه‌گیر تأثیر می‌گذارد (پراون و همکاران، ۲۰۲۰ و اسپینلی و همکاران، ۲۰۲۰).

در قبل از کرونا نتایج تحقیق ابراهیمی لویه و همکاران (۱۳۹۲) نشان داد که خانواده امروزی در حوزه اقتصادی، مدیریتی و ارتباطی و اعتقادی در معرض تهدید است و نتایج تحقیق زاهدی اصل و حسینی (۱۳۹۱) نشان داد بین مهارت‌های ارتباطی زن و شوهر، میزان یادگیری اختلاف در خانواده پدری، میزان دخالت اطرافیان در زندگی زن‌اشویی با میزان اختلاف خانوادگی رابطه معناداری وجود دارد. در ارزیابی پیشینه پژوهش باید یادآور شد که اکثر پژوهش‌ها در حوزه روانشناسی، اثرات همه‌گیری کرونا بر اختلالات روانی روابط اعضای درون خانواده را بررسی کرده‌اند. اما پژوهش کنونی در قرنطینه‌های (اسفند ۱۳۹۸ و بهار ۱۳۹۹) در دوره کرونا در حوزه جامعه‌شناسی انجام گرفته است.

چارچوب نظری

عمده‌ترین نظریه‌های جامعه‌شناسی که به بررسی اختلافات خانواده پرداخته‌اند، شامل نظریه‌های تضاد، کمیابی، فمینیستی است که به اختصار از نظر می‌گذرد.

نظریه تضاد نقش لیبرمن

از نظر لیبرمن^۱ وقتی افراد در نقش‌های متعدد ناسازگار شرکت می‌کنند، تضادی بین نقش‌ها به وجود می‌آید. الزامات نقش‌های مختلف برای منابع زمانی محدود شخص رقابت کرده و فشارهای مرتبط با مشارکت در یک نقش ممکن است امکان سازگاری با تقاضاهای نقش دیگر را به لحاظ فیزیکی غیرممکن سازد (لیبرمن، ۲۰۱۲: ۱۶). اختلال در نقش باعث روابط ناکارآمد و خشونت بین زوجین (Birkley & et al, 2016)، کاهش

1. Liberman

میزان سازگاری اعضا (Lavi & et al, 2018) و شدت تعارضات می‌شود (Timmons & et al 2017).

با شیوع ویروس کووید ۱۹ اقشار مختلف جامعه از آسیب‌های نامتناسب اپیدمی آن رنج می‌برند (Marshall et al., 2020: 117). در شرایط قرنطینه به دلیل در خانه ماندن، توانایی فرد برای ایفای نقش‌های کاری در محیط کار کاهش یافته اما وظایف شغلی و آموزش فرزندان درون خانواده اضافه می‌گردد که گرانباری نقش را رقم می‌زند. این شرایط در خانواده نیز روی فرزندان هم اثر مخربی دارد. فرزندان که استرس و تعارضات والدین خانواده را تجربه و مشاهده می‌کنند ممکن است سطحی از رفتارهای درونی‌سازی شده و برونی‌سازی شده نامناسب از خود نشان دهند (Steege, 2017، Cook و Connell، نقل از سلیمی و همکاران، ۱۴۰۰: ۸۶).

نظریه کمیابی

نظریه کمیابی مدعی است که افراد میزان محدودی از منابع (مثل زمان و انرژی) دارند و مشارکت در چندین نقش، منابع موجود برای برآورد تقاضاهای تمام نقش‌ها را کاهش می‌دهد و از این رو تضاد کار و خانواده به وجود می‌آید (لیبرمن، ۲۰۱۲: ۱۷). در اولین شرایط قرنطینگی و کمیابی کشفیات و اطلاعات علمی و پزشکی مرتبط با درمان ویروس کرونا و کنترل شیوع آن، محدودیت حضور در محیط کار و کاهش درآمد، مردم اخبار و اطلاعات مرتبط با کرونا ویروس (Buheji & et al, 2020) و اخبار وضعیت اقتصادی جهان، جهانی‌شدن ویروس کرونا و میزان مرگ‌ومیر فزاینده ناشی از آن را به‌ویژه از طریق شبکه‌های اجتماعی مجازی به دست می‌آورند که خصوصاً نسل جوان را در شرایطی خاص قرار داده که پیش از این نبوده است (Dong & Zheng, 2018).

بنابراین اینترنت به یکی از مهم‌ترین منابع اشتراک‌گذاری اطلاعات تبدیل می‌شود (سلیمی و همکاران، ۱۴۰۰: ۸۶) و کمیابی یافته‌های علمی در برخورد با کرونا ویروس و

کنترل آن و محدودیت حضور در محیط کار و کاهش درآمد و هم‌چنین استفاده از اطلاعات عامیانه و گاهی خلاف واقعیت، مشکلاتی را در خانواده‌ها ایجاد کرده است.

نظریه‌های فمینیستی

به اعتقاد دوبووار فمینیست اگزیستانسیالیست در اثر مشهورش «جنس دوم»، زنان به دلیل «دیگر بودن» ستم می‌بینند (باقری، ۱۳۹۲: ۷۸-۷۹) و کارهای بنیادینی که «خود» یا فاعل برای مهار «دیگری» از آن‌ها بهره می‌جوید «نقش‌های اجتماعی» است. دوبووار در این مورد دو علت را برمی‌شمرد؛ نخست وضعیت فیزیکی و جسمی زن و علت دوم، شرایط اجتماعی و نوع خاص تقسیم کار اجتماعی که در طول تاریخ زن را متعلق به خانه و مرد را برای کار بیرون از خانه تعریف کرده است.

«همسری» و «مادری» نقش‌های زنانه‌ای هستند که راه زن برای دستیابی به آزادی را سد می‌کنند. در نتیجه او به اختلافی درونی میان علایق حرفه‌ای و وظایف زنانه خود دچار می‌شود (تانگ، ۱۳۹۵: ۳۲۹-۳۳۲)؛ زیرا در تقسیم جنسی مردها از دوران کودکی برای مشاغل بیرونی با دیدی عینیت‌گرا و واقع‌بینانه و زن‌ها برای فعالیت‌های خانگی که به میزان زیاد در «انزوای اجتماعی» و با دیدی «ذهنیت‌گرا» است، تربیت و آماده می‌شوند (تافلر، ۱۳۸۹: ۶۳-۶۲). از نظر تافلر آینده‌پژوه جهانی در موج سوم (تافلر، ۱۳۸۹: پیشگفتار) یعنی عصر مابعد صنعتی، مدرنیته بازاندیشانه^۱، جامعه پسا صنعتی^۲، با ورود گسترده زنان به فضاهای عمومی و کمرنگ شدن نگاه‌های جنسیتی و اضمحلال مدل نقش نان‌آوری مردانه و ظهور خانواده‌های دو کارمندی، نهادهای خانواده - کار دچار تعارض می‌شود.

این تعارض درون نقشی و فشار وارد آمده از سوی آن در انجام مسئولیت‌های شغلی بی‌نظمی پدید می‌آورد (Thomas & Ganster, 1995 نقل از حیدری و دهقانی، ۱۳۹۵: ۱۷) و در شرایط اجتماعی بحرانی مثل قرنطینه خانگی اختلافات درون خانواده را افزایش می‌دهد.

1. Reflexive Modernization
2. Post- industrial

اختلافات درون خانواده

منشأ اختلاف به مدیریت اختلافات خانوادگی بستگی دارد (رزقی رستمی و آقاییار، ۱۳۸۹: ۴۳). روابط خانوادگی به دلیل صمیمت منحصربه‌فردش، فشرده‌ترین موقعیت برای اختلافات بین فردی است؛ زیرا در خلال یک ارتباط خصوصی، عادت‌ها یا تفاوت‌ها بارزتر شده و می‌توانند آزاردهنده باشند (طحانیان نظری، ۱۳۹۱: ۳). در واقع عدم توافق و ناسازگاری بین همسران عامل پیدایش اختلاف است. مثل ناکارآمدی جنسی در هر دو جنس و مشکلات رفتاری رو به افزایش در فرزندان خصوصاً اختلالات رفتاری پسران (دفرین و همکاران، ۱۹۹۹ ترجمه بحیرایی و فتحی ۱۳۸۸). زوجین اختلاف، کمترین میزان رضایت‌مندی از ازدواج و بیشترین احتمال طلاق را نشان می‌دهند (Olson و همکاران، ۱۹۸۳). در قرنطینه‌های مکرر دوره کرونا حضور مردان در خانه و کسالت و کلافگی ناشی از آن (Kutsar, Kurvet-Käosaar, 2021: 4) از یکسو و هراس اجتماعی از ابتلا به بیماری (Brown و همکاران، ۲۰۲۰؛ اسپینلی^۱ و همکاران، ۲۰۲۰) از سوی دیگر، اختلافات خانوادگی کودکان و نوجوانان را هم دست‌خوش بسیاری از مشکلات هیجانی و رفتاری می‌کند. در چنین وضعیتی کودکان احساس تنها ماندن دارند و وضعیت خانواده را نادیده می‌گیرند (محمدی، ۱۳۹۶: ۲۴). تنش در روابط والدین - فرزندان بر اساس نوع خانواده (بی‌نظم، بی‌تفاوت، پرخاشگر)، موجب احساس ناامنی و تزلزل رفتاری در فرزندان شده و به اختلافات خانوادگی دامن می‌زند (چاپمن^۲، ۲۰۱۰: ترجمه موحد، ۱۳۹۰: ۱۸).

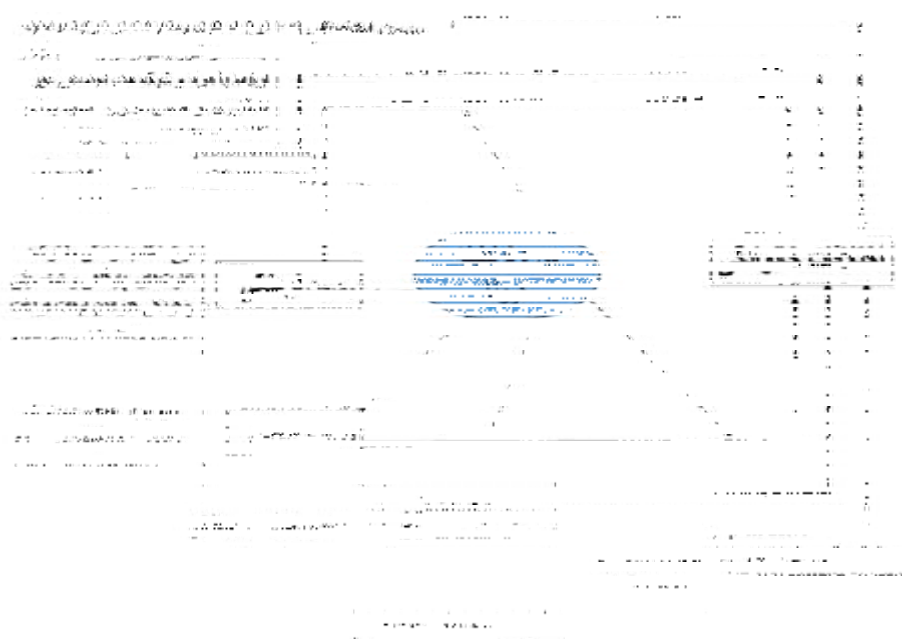
شرایط کرونایی وضعیت خانواده‌های بی‌نظم، پرخاشگر و بی‌تفاوت را بیشتر تحت تأثیر قرار داده و روابط خانوادگی را مختل می‌سازد و نظام خانواده دچار کژکارکردی می‌شود. خانواده کژکارکرد حالتی از بی‌سامانی را در قالب خانواده‌های به‌هم‌ریخته و آشفته نشان می‌دهد که در آن بی‌توجهی به یکدیگر و بی‌تفاوتی، برخورد و درگیری، رفتار ناشایست و خشونت و بدرفتاری رایج است (مک کارتی و ادواردز، ۱۳۹۰: ۵۲۴).

1. Spinelli
2. Chapman

مدل نظری و فرضیه‌ها

مدل نظری و فرضیه‌ها بر اساس چارچوب نظری پژوهش و پیشینه‌های تجربی تنظیم شده است (جدول ۱).

مدل نشان‌دهنده متأثر شدن تمام ابعاد خانواده از شرایط قرنطینه است.

فرضیه‌های پژوهش

- بین وضعیت اقتصادی خانواده در دوره قرنطینه کرونا با اختلافات خانوادگی رابطه معنی‌دار وجود دارد.
- بین وضعیت اجتماعی خانواده در دوره قرنطینه کرونا با اختلافات خانوادگی رابطه معنی‌دار وجود دارد.

- بین وضعیت فرهنگی خانواده در دوره قرنطینه کرونا با اختلافات خانوادگی رابطه معنی‌دار وجود دارد.
- بین نحوه رعایت پروتکل‌های بهداشتی خانواده در دوره قرنطینه کرونا با اختلافات خانوادگی رابطه معنی‌دار وجود دارد.
- بین وضعیت عاطفی خانواده در دوره قرنطینه کرونا با اختلافات خانوادگی در دوره کرونا رابطه معنی‌دار وجود دارد.
- بین روابط والدین - فرزندان در دوره قرنطینه کرونا با اختلافات خانوادگی رابطه معنی‌دار وجود دارد.

روش پژوهش

رویکرد پژوهش کنونی، کمی و روش آن پیمایشی-تحلیلی است. واحد تحلیل فرد و از بعد زمانی مقطعی با هدف کاربردی است. ابزار گردآوری پرسش‌نامه محقق‌ساخته و جامعه آماری کلیه زنان و مردان دارای اختلاف خانوادگی در دوره قرنطینه و مراجعه‌کننده به شورای حل اختلاف شهر بهار در سال ۱۳۹۹ بوده که تعداد آنها حدوداً ۳۳۵ نفر بوده است. از بین آنها به روش نمونه‌گیری در دسترس (به خاطر شرایط کرونا و رعایت فاصله‌گذاری اجتماعی) بر اساس جدول کرجسی-مورگان^۱ تعداد ۱۸۰ نفر انتخاب و پس از توجیه آنها و تمایل به شرکت در طرح، حضوری سؤالات پرسشنامه از آنها پرسیده شد و جواب‌ها توسط محقق یادداشت گردید. سؤالات در قالب طیف ۵ درجه‌ای لیکرت تنظیم شد. برای روایی پرسش‌نامه از روایی صوری و نظر ژوری جامعه‌شناسان استفاده شد و پایایی آن بر اساس آلفای کرونباخ با نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۱ سنجیده شد. مبنای استخراج متغیرها، شاخص و معرف‌ها و پایایی آنها در جدول ۱ خلاصه شده است.

1. Krejcie & Morgan

جدول ۱- چارچوب نظری و مبنای متغیرها، شاخص‌ها و معرف‌ها و پایایی آن‌ها

کل	پایایی	معرف‌ها	شاخص‌ها	متغیرها	چارچوب استخراج
/۸۱/۳	/۶۶/۷	کم شدن درآمد به خاطر قرنطینه، نداشتن مسکن مستقل و همزیستی با والدین همسر در زمان قرنطینه، عدم درآمد کافی و عقب افتادن اجاره خانه، بیکاری و بی‌پولی، گرانی و تراز نبودن دخل و خرج خانواده، عدم توانایی در پرداخت اقساط و بدهی به دلیل ماندن طولانی در خانه (۶ معرف)	بیکاری، کاهش درآمد، فقر و لخرجی	وضعیت اقتصادی	کائو و همکاران ۲۰۲۰ مدنا و همکاران ۲۰۲۰ اسکات و همکاران ۲۰۲۱ علیزاده فرد و صفاری نیا ۱۳۹۸
	/۶۶/۶	به دلیل قرنطینه: کم شدن تعاملات اجتماعی با فامیل، عدم رفت‌وآمدهای خانوادگی، دخالت در امور یکدیگر، ارتباط در فضای مجازی با گروه‌ها و افراد غیراخلاقی، عدم مشارکت و همکاری اعضا باهم به دلیل روابط چهره به چهره طولانی و احساس کسالت و کلافگی در شرایط خاص کرونایی (۶ معرف)	همکاری، مشارکت دخالت در امور یکدیگر، ارتباط مجازی	وضعیت اجتماعی	کوپ‌گوردون و میشل ۲۰۲۰ فراحتی ۱۳۹۹ کاتسر و همکاران ۲۰۲۱ اسکات و همکاران ۲۰۲۱ مرادی و محمدی فر ۱۳۹۹

کل	پایایی	معرف‌ها	شاخص‌ها	متغیرها	چارچوب استخراج
	۷۱/۳٪	پایین آمدن سطح مطالعه در دانش آموزان، افزایش استفاده از ماهواره و رسانه‌های فرامرزی جهت تماشای فیلم و سریال جهت رهایی از کلافگی ماندن در خانه، تعطیلی مراکز آموزشی و کتابخانه، آموزش به فرزندان و فشار کاری بر والدین و تعارض در نقش و، نبود امکانات تفریحی برای گذران اوقات فراغت در منزل، عدم مدیریت اوقات فراغت و تسخیر تلویزیون توسط بچه‌ها، عدم مدیریت سلاقی مختلف اعضای خانواده در دروان قرنطینه، تعطیلی مراکز تفریحی همچون پارک‌ها، شهربازی و افزایش تعارض زوجین با هم و با توقعات فرزندان (۷ معرف)	مدیریت در برنامه‌ریزی زمان و فراغت و سلاقی اعضا خانواده	وضعیت فرهنگی	رزقی رستمی و آقاپار، ۱۳۹۶ بوهیجی و همکاران ۲۰۲۰ ژانگ و همکاران ۲۰۲۰ و ۲۰۲۱ و...
	۶۵/۲٪	بی‌توجهی به: جاذبه‌های جنسی یکدیگر (خیانت)، ابراز عشق و محبت نسبت به یکدیگر، درک یکدیگر و احترام به خواسته‌های منطقی یکدیگر (۷ معرف)	عشق‌ورزی درک یکدیگر روابط جنسی	وضعیت عاطفی	زندى فرو بدرقام ۲۰۲۰ و سلیمی و همکاران ۱۴۰۰ گادرمن و همکاران ۲۰۲۱ اولسون و همکاران ۱۹۸۳ و.....

کل	پایایی	معرف‌ها	شاخص‌ها	متغیرها	چارچوب استخراج
	۰/۷۱/۴	عدم رعایت بهداشت فردی ناشی از کرونا، عدم استفاده بعضی از اعضای خانواده از ماسک و دستکش به هنگام خروج از منزل در شرایط حاضر، بی‌اهمیتی به نکات بهداشتی ارائه‌شده از سوی افراد خانواده و آزار بقیه اعضای خانواده (۳ معرف)	رعایت پروتکل‌های بهداشتی	وضعیت بهداشتی	کاتسرو همکاران ۲۰۲۱ و اسکات و همکاران ۲۰۲۱ کوپ‌گوردون و میشل ۲۰۲۱ تایلور ۲۰۲۰
	۰/۶۶/۵	عدم رعایت حال فرزندان در دروان قرنطینه توسط والدین، ایراد گرفتن از رفتارهای فرزندان توسط والدین، عدم درک متقابل بین والدین و فرزندان و تحمیل دستورات افراطی بهداشتی به فرزندان، رفتارهای پرخاشگرانه، بی‌تفاوتی نسبت به خواسته‌های منطقی فرزندان، تعطیلی مراکز آموزش و تفریحی و ملال آمیز بودن ماندن طولانی در خانه (۷ معرف)	صمیمی، بی‌تفاوت پرخاشگرانه	روابط والدین و فرزندان	گادرمین و همکاران ۲۰۲۱ چایمن ۲۰۱۰ اسکات و همکاران ۲۰۲۱، کاتسرو همکاران ۲۰۲۱
	۰/۸۳۳	ماندن طولانی مدت در منزل، عدم تفریح و اوقات فراغت خارج از منزل، عدم رعایت پروتکل‌های بهداشتی توسط برخی از اعضا، سختی آموزش به فرزندان در خانه، محدود شدن ارتباطات فامیلی و مجالس دورهمی، افسردگی و کلافگی (۶ معرف)	در خانه ماندن اعضا	شرایط قرنطینه	کاتسرو و همکاران ۲۰۲۱

کل	پایایی	معرف‌ها	شاخص‌ها	متغیرها	چارچوب استخراج
۶۱٪	۶۱٪	(ناسازگاری و نارضایتی) جر و بحث‌های خانوادگی، آشفتگی روابط زناشویی، رفتارهای پرخطرگرانه و غیراخلاقی، برخوردهای فیزیکی با یکدیگر و با فرزندان، گرایش به طلاق عاطفی و یا طلاق رسمی برای زوجین به (۶ معرف)	بین زوجین بین والدین و فرزندان	اختلافات درون خانواده	لیبرمن ۲۰۱۲ لاوی و همکاران ۲۰۱۸ چایمن ۲۰۱۰، مرادی و محمدی‌فر (۱۳۹۹) دفرین و همکاران ۱۹۹۹، تافلر ۱۳۸۹ و هالفورد ۲۰۰۶ اولسون و همکاران ۱۹۸۳ و....
۷۹/۹٪		کل متغیرها (۴۸ معرف)			

پایایی کل متغیرها (۷۹/۹) بیانگر مناسب بودن متغیرها برای تحلیل آماری است.

یافته‌های تحقیق

برای پردازش اطلاعات از نرم‌افزار SPSS، نسخه ۲۱ استفاده شده است. در آمار توصیفی از فراوانی و جداول و در آمار استنباطی از آماره اسیرونف- کلمگروف جهت برابری واریانس‌ها و از ضریب همبستگی پیرسون جهت بررسی همبستگی بین متغیرها و از تحلیل رگرسیونی چندگانه برای بررسی قابلیت پیش‌بینی و تأثیرگذاری متغیرها (بتا) و از تحلیل مسیر برای شناخت نوع تأثیرگذاری متغیرها بر تغییرات اختلافات درون خانواده استفاده شد.

مشخصات آماری پاسخگویان

۷۰ نفر (۳۸/۹٪) از پاسخگویان کمتر از ۳۰ سال، ۸۵ نفر (۴۷/۲٪) بین ۳۰-۳۵ سال، ۲۰ نفر (۱۱/۱٪) بین ۳۶-۴۰ سال و ۵ نفر (۲/۸٪) بالاتر از ۴۰ سال سن داشته‌اند. ۱۰۷ نفر (۵۹/۴٪) از پاسخگویان زن و ۷۳ نفر (۴۰/۶٪) مرد بوده‌اند. میزان تحصیلات ۸۰ نفر (۴۴/۴٪) ابتدایی و راهنمایی، ۶۱ نفر (۳۳/۹٪) متوسطه، ۲۷ نفر (۱۵٪) دیپلم و ۱۲ نفر (۶/۷٪) تحصیلات دانشگاهی بوده است. ۶۸ نفر (۳۷/۸٪) خانه‌دار، ۸۶ نفر (۶۵٪) شغل آزاد، ۲۰ نفر (۱۱/۱٪) کارمند و ۶ نفر (۶٪) بیکار بوده‌اند. ۶۰ نفر (۳۳/۳٪) از پاسخگویان ۱۰-۱ سال، ۵۶ نفر (۳۱/۱٪) ۲۰-۱۱ سال و ۶۴ نفر (۳۵/۶٪) بالاتر از ۲۰ سال از زندگی زناشویی‌شان می‌گذرد. وضعیت اقتصادی تعداد ۴۳ نفر (۲۳/۹٪) خوب، ۱۲۲ نفر (۶۷/۸٪) متوسط و ۱۵ نفر (۸/۳٪) ضعیف می‌باشد.

آزمون فرضیه‌ها

قبل از بررسی فرضیه‌ها در گام نخست، به بررسی توزیع نرمال متغیرها و برابری واریانس با آزمون کولموگرووف - اسمیرنوف پرداخته شد. یافته‌ها در جدول ۲ خلاصه شده است.

جدول ۲- توزیع آماری نرمال بودن متغیرها (Kolmogorov-Smirnov)

متغیر	N	S	Z	P
وضعیت اقتصادی	۱۸۰	۲۶/۰۵	۴/۵۶	۰/۲۰۰
وضعیت اجتماعی	۱۸۰	۱۴/۱۳	۲/۹۹	۰/۲۰۰
وضعیت فرهنگی	۱۸۰	۱۴/۴۷	۳/۲۸	۰/۲۰۰
رعایت پروتکل‌های بهداشتی	۱۸۰	۱۰/۹۸	۲/۵۷	۰/۱۱۸
وضعیت عاطفی	۱۸۰	۱۴/۴۷	۳/۲۸	۰/۲۰۰
روابط فرزند - والد	۱۸۰	۱۳/۵۷	۳/۱۱	۰/۱۰۴
اختلافات خانوادگی	۱۸۰	۹۰/۵۵	۱۳/۹۹	۰/۱۰۶

بر اساس یافته‌های جدول ۲، میزان آماره کولموگروف-اسمیرنوف و میزان خطای برآورد شده (P) در تمامی متغیرهای مورد بررسی در سطح بالاتر از ۰/۰۵ محاسبه شده است که نشان‌دهنده عدم وجود تفاوت معناداری در سطوح متغیرهای مورد بررسی بوده و بیانگر بهنجار و مناسب بودن متغیرهاست.

برای بررسی رابطه معناداری بین متغیرهای مستقل با متغیر وابسته نخست از آماره همبستگی پیرسون استفاده شده است.

ابتدا رابطه بین شرایط قرنطینه با مجموع عوامل مرتبط با اختلافات سنجیده شد. یافته‌ها در جدول ۳ گزارش شد.

جدول ۳- همبستگی بین شرایط قرنطینه با مجموع متغیرهای مستقل

مجموع عوامل	تعداد	میانگین	انحراف معیار	مقدار r	Sig
شرایط قرنطینه	۱۸۰	۴/۳۲	۰/۶۵۰	۰/۸۳۵	۰/۰۰۰

یافته‌ها نشان می‌دهد همبستگی بین شرایط قرنطینه با مجموع متغیرها معنی‌دار است ($r=0/835$ و $sig=0/000$) و بشدت همبسته با وضعیت اقتصادی، اجتماعی، عاطفی، رعایت پروتکل‌های بهداشتی، فرهنگی و روابط بین والدین-فرزندان در خانواده است و بر همه متغیرها تأثیرگذار است.

در مرحله بعد همبستگی بین متغیرهای مستقل با اختلافات خانوادگی سنجیده شد. یافته‌ها در جدول ۴ گزارش شده است.

جدول ۴- همبستگی پیرسون بین متغیرهای مستقل و ملاک (اختلافات درون خانواده در دوره

قرنطینگی کرونا)

متغیرها	تعداد	میانگین	انحراف معیار	مقدار r	Sig
وضعیت اقتصادی	۱۸۰	۲۶/۰۵۰۰	۴/۵۶۰۳۰	۰/۷۷۰	۰/۰۰۰
وضعیت اجتماعی		۱۴/۱۳۳۳	۲/۹۹۲۳۶	۰/۶۷۱	۰/۰۰۰
وضعیت فرهنگی		۱۴/۴۶۶۷	۳/۲۸۰۸۹	۰/۸۰۸	۰/۰۰۰
رعایت شیوه‌نامه‌های بهداشتی		۱۰/۹۷۷۸	۲/۵۷۱۷۸	۰/۷۱۲	۰/۰۰۰
وضعیت عاطفی		۱۱/۳۵۵۶	۲/۳۱۹۷۵	۰/۸۳۰	۰/۰۰۰
روابط والدین - فرزندان		۱۳/۵۶۶۷	۳/۱۰۵۴۱	۰/۷۳۵	۰/۰۰۰

همان‌طور که در جدول (۴) مشاهده می‌شود ضریب همبستگی هریک از متغیرهای مستقل با متغیر ملاک یعنی اختلافات درون خانواده در دوره قرنطینگی به شرح زیر به دست آمد. وضعیت اقتصادی خانواده ($r=0/770$)، وضعیت اجتماعی خانواده ($r=0/610$)، وضعیت فرهنگی خانواده ($r=0/808$)، رعایت شیوه‌نامه‌های بهداشتی خانواده ($r=0/712$)، وضعیت عاطفی خانواده ($r=0/830$) و در نهایت همبستگی بین متغیر روابط والدین - فرزندان ($r=0/735$) به دست آمد.

بر اساس یافته‌ها بیشترین همبستگی بین وضعیت عاطفی و سپس وضعیت فرهنگی با اختلافات درون خانواده مشاهده شده و وضعیت اجتماعی نسبت به سایر متغیرها کمترین همبستگی را با اختلافات درون خانواده در دوره قرنطینه داشته است. با توجه به خطای اندازه‌گیری ($sig=0/000 > 0/05$)، همه فرضیه‌های تحقیق تأیید و فرض صفر رد می‌شود و به لحاظ آماری این ارتباط معنی‌دار و قوی است. یعنی با اطمینان ۹۹٪ می‌توان پذیرفت که بین مجموعه عوامل با اختلافات درون خانواده در دوره قرنطینه کرونا رابطه معنادار قوی وجود دارد. در واقع خانواده از تمام ابعاد از شرایط قرنطینه متأثر شده است.

برای بررسی این نکته که آیا شرایط قرنطینه بر زنان و مردان تأثیر یکسانی داشته یا خیر از تی تست مستقل استفاده شد (جدول ۵).

جدول ۵- مقایسه تأثیر قرنطینه بر جنس

Levene's Test for Equality of Variances		انحراف معیار	میانگین	تعداد	جنس
Sig.	F	۲/۴۰	۱۱/۱۱	۱۰۷	زن
۰/۱۶۵	۴/۹۴	۲/۸۰	۱۰/۷۸	۷۳	مرد

همان‌طور که یافته‌ها نشان می‌دهد شرایط قرنطینه بر زنان بیش از مردان تأثیر داشته است اما این تفاوت معنی‌دار نیست ($\text{Sig} = 0/165$).

در مرحله دوم برای سنجش میزان پیش‌بینی‌پذیری تأثیر متغیرهای مستقل بر اختلافات درون خانواده از آماره رگرسیون چندگانه با روش اینتر استفاده شد و نتایج در جدول ۶ گزارش شده است.

جدول ۶- تحلیل رگرسیون چند متغیره

Levene's Test for Equality of Variances		انحراف معیار	میانگین	تعداد	جنس
Sig.	F	۲/۴۰	۱۱/۱۱	۱۰۷	زن
۰/۱۶۵	۴/۹۴	۲/۸۰	۱۰/۷۸	۷۳	مرد

ضریب تعیین رگرسیون نشان می‌دهد که متغیرها قابلیت پیش‌بینی تغییرات اختلافات درون خانواده را در ($0/946$) دارند و همبستگی بسیار قوی و مستقیمی بین متغیرهای مستقل با متغیر وابسته (ملاک) وجود دارد. آنوا نشان می‌دهد این همبستگی معنی‌دار است ($\text{Sig} = 0/000$ و $F = 1299/981$, $df = 5$). میزان میانگین ضریب تعیین باقیمانده نشان می‌دهد که $4/393$ درصد از تغییرات اختلافات خانوادگی به عواملی بستگی دارد که در این پژوهش بررسی نشده‌اند. ضریب تأثیر متغیرها بر اساس میزان بتا در جدول ۷ خلاصه شده است.

جدول ۷- ضریب تأثیر (بتا) متغیرهای پیش‌بین

df			Sig	Beta	متغیرها
کل	باقیمانده	رگرسیون	۰/۰۰۰	۰/۳۷۴	وضعیت اقتصادی
۱۷۹	۱۷۳	۶	۰/۰۰۰	۰/۰۷۴	وضعیت اجتماعی
			۰/۰۰۰	۰/۲۴۸	وضعیت فرهنگی
			۰/۰۰۰	۰/۲۴۴	رعایت شیوه‌نامه‌ها
			۰/۰۰۰	۰/۱۳۶	وضعیت عاطفی
				۰/۲۱۰	روابط والدین- فرزندان

همان‌طور که جدول ۷ نشان می‌دهد میزان تأثیرگذاری متغیر وضعیت اقتصادی بیش از سایر متغیرهاست ($Beta = ۰/۳۷۴$) و سپس به ترتیب، وضعیت فرهنگی ($Beta = ۰/۲۴۸$)، رعایت شیوه‌نامه‌های بهداشتی ($Beta = ۰/۲۴۴$) روابط والدین- فرزندان ($Beta = ۰/۲۱۰$)، وضعیت عاطفی ($Beta = ۰/۱۳۶$) و در نهایت وضعیت اجتماعی ($Beta = ۰/۰۷۴$) بر اختلافات درون خانواده تأثیر گذارند و میزان تأثیرگذاری همه متغیرها در سطح اطمینان ۹۹ درصد با انحراف معیار ($Sig = ۰/۰۰۰$) تأیید می‌شود.

برای تبیین واریانس متغیر ملاک (اختلافات درون خانواده در دوره قرنطینی) از روی متغیرهای پیش‌بین از تحلیل رگرسیون گام به گام^۱ نیز استفاده شد. بر اساس روش گام به گام، هر متغیر بر اساس میزان واریانس بیشتری که نسبت به سایر متغیرها از متغیر ملاک تبیین می‌کند، وارد معادله می‌شود. در گام اول متغیر وضعیت فرهنگی، در گام دوم متغیر وضعیت اقتصادی، در گام سوم متغیر رعایت شیوه‌نامه‌های بهداشتی، در گام چهارم متغیر روابط والدین- فرزندان، در گام پنجم متغیر وضعیت عاطفی و در نهایت در گام ششم متغیر عوامل اجتماعی وارد معادله شدند و معناداری خود را حفظ کردند. نتایج در جدول ۸ گزارش شده است.

جدول ۸- نتایج تحلیل رگرسیون گام به گام

متغیر پیش بین	R	R ²	ΔR^2	SE	DF	T	Sig.
وضعیت فرهنگی	۰/۸۰۸	۰/۶۵۲	۶۵۰	۸/۲۷	۱ و ۱۷۸	۱۸/۲۶۸	۰/۰۰۰
وضعیت اقتصادی	۰/۹۱۳	۰/۸۳۴	۰/۸۳۲	۵/۷۳	۲ و ۱۷۷	۱۳/۹۲۵	۰/۰۰۰
رعایت پروتکل‌های بهداشتی	۰/۹۶۲	۰/۹۲۶	۰/۹۲۵	۳/۸۳	۳ و ۱۷۶	۱۴/۸۰۶	۰/۰۰۰
روابط والدین- فرزندان	۰/۹۸۰	۰/۹۶۰	۰/۹۶۰	۲/۷۸	۴ و ۱۷۵	۱۵/۷۰۴	۰/۰۰۰
وضعیت عاطفی	۰/۹۹۰	۰/۹۸۳	۰/۹۸۳	۱/۸۵	۵ و ۱۷۴	۱۲/۶۰۱	۰/۰۰۰
وضعیت اجتماعی	۱/..	۱/۰۰	۱	۱	۶ و ۱۷۳	۱۴/۸۵۲	۰/۰۰۰

یافته‌های جدول ۸ نشان می‌دهد که وضعیت فرهنگی ($R^2 = ۰/۶۵۲$) بیشترین درصد واریانس اختلافات خانوادگی در دوران قرنطینگی را پیش‌بینی می‌کند. وضعیت اقتصادی ۰/۱۰۵ درصد، رعایت شیوه‌نامه‌های بهداشتی ۰/۰۴۹ درصد، روابط والدین-فرزندان ۰/۰۱۸، وضعیت عاطفی ۰/۰۱ درصد و وضعیت اجتماعی ۰/۰۱ درصد از تغییرات واریانس اختلافات درون خانواده در دوره قرنطینگی را تبیین می‌کنند. در مجموع این شش متغیر ۰/۸۴ درصد از تغییرات متغیر ملاک را پیش‌بینی می‌کنند.

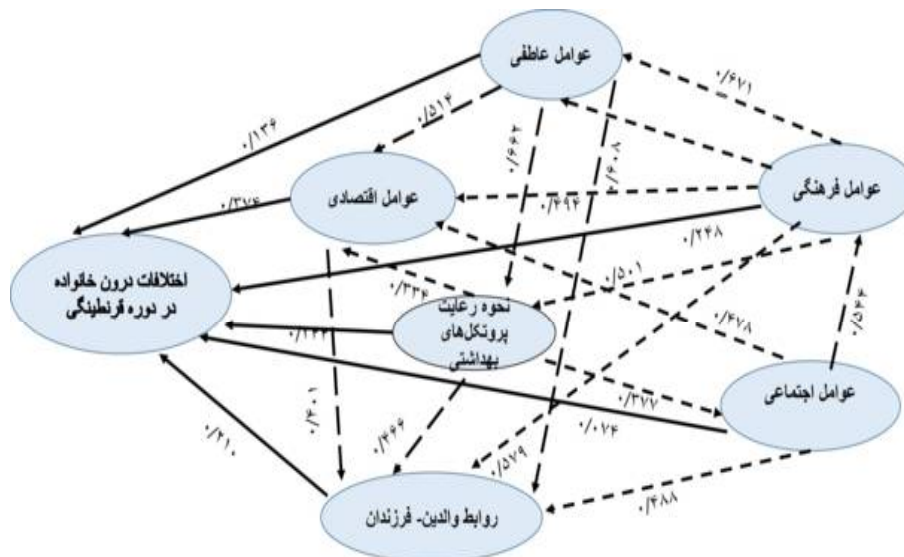
تحلیل مسیر

برای بررسی نوع تأثیرگذاری (مستقیم و غیرمستقیم) متغیرها از تحلیل مسیر استفاده شد. یافته‌ها در جدول شماره ۹ و شکل ۲ گزارش شده است.

جدول ۹- اثرات مستقیم و غیرمستقیم متغیرها بر اختلافات درون خانواده

متغیر	مستقیم	غیرمستقیم	جمع
وضعیت اقتصادی	۰/۳۷۴	۰/۶۱۱	۰/۹۸۵
وضعیت اجتماعی	۰/۰۷۴	۲/۳۴۳	۲/۴۱۷
وضعیت فرهنگی	۰/۲۴۸	۴/۳۹۳	۴/۶۴۱
رعایت شیوه‌نامه‌های بهداشتی	۰/۲۴۴	۲/۹۶۴	۳/۲۰۸
وضعیت عاطفی	۰/۱۳۶	۲/۰۰۴	۲/۱۴۰
روابط والدین- فرزندان	۰/۲۱۰	-	۰/۲۱۰

بر اساس یافته‌های جدول ۸ وضعیت اقتصادی بیشترین تأثیر مستقیم (۰/۳۷۴) و وضعیت اجتماعی کمترین تأثیر مستقیم (۰/۰۷۴) را بر اختلافات درون خانواده در دوران قرنطینگی داشته‌اند. سایر متغیرها در بین این دو مقدار قرار می‌گیرند. همچنین وضعیت فرهنگی بیشترین تأثیر غیرمستقیم (۴/۳۹۳) را داشته و روابط والدین- فرزندان بر متغیر اختلافات درون خانواده در دوران قرنطینگی تأثیر غیرمستقیم نداشته است. در مجموع وضعیت فرهنگی بیش‌ترین تأثیر (۴/۶۴۱) و روابط والدین- فرزندان کمترین تأثیر (۰/۲۱۰) را بر اختلافات درون خانواده داشته‌اند. سایر متغیرها در فاصله بین این دو متغیر قرار دارند. تأثیرات مستقیم و غیرمستقیم متغیرها بر اختلافات درون خانواده در مدل ساختاری تحلیل مسیر ترسیم‌شده است (شکل ۲)

شکل ۲: تحلیل مسیر

نتیجه‌گیری

پژوهش کنونی با هدف بررسی عوامل جامعه‌شناختی مؤثر بر اختلافات درون خانواده در دوره قرنطینه کرونا ویروس پرداخته است و نتایج زیر حاصل شد. نخست آزمون همبستگی بین شرایط قرنطینه با وضعیت اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، عاطفی، بهداشتی و روابط والدین- فرزندان در خانواده تأیید شد ($r = 0.835$). یعنی شرایط قرنطینه وضعیت خانواده‌ها را از ابعاد مختلف تحت تأثیر قرار داده است. این نتیجه در راستای نتایج تحقیقات (سلیمی و همکاران، ۱۴۰۰؛ (Gadermann & et al, 2021؛ (Wendy and Krista, 2021؛ (Scott & et, al, 2021؛ (Chaturvedi & Pasipanodya, 2021) است.

در مقایسه تأثیر قرنطینه بر زنان و مردان تفاوتی مشاهده نشد. یعنی هر دو جنس متأثر از شرایط قرنطینه بوده‌اند و این نتیجه ربطی به دیدگاه‌های تاریخی تمایز جنسی ندارد.

هم‌چنین نتایج آزمون همبستگی پیرسون در مورد تمامی فرضیه‌ها نیز تأیید شد. بدین معنا که رابطه معنی‌داری بین متغیرهای وضعیت اقتصادی ($r=0/770$)، وضعیت اجتماعی ($r=0/671$)، وضعیت فرهنگی ($r=0/808$)، رعایت شیوه‌نامه‌های بهداشتی ($r=0/712$)، وضعیت عاطفی ($r=0/830$) و روابط والدین-فرزندان ($r=0/735$) در دوره قرنطینه با اختلافات درون خانواده به‌دست آمد و تمام فرضیه‌های تحقیق در سطح اطمینان ۹۹٪ تأیید شدند.

این نتایج در راستای نتایج تحقیقات (سلیمی و همکاران، ۱۴۰۰؛ Gadermann & Chaturvedi & (et al, 2021; Wendy and Krista, 2021)؛ (Scott & et, al, 2021)؛ (Kutsar & Kurvet-Käosaar, ۲۰۲۰؛ Pasipanodya, 2021)؛ (مارشال و همکاران، ۲۰۲۰؛ Birkley & et al, 2016؛ ۲۰۱۲؛ 2021) است. هم‌چنین با نظریه تعارض و کمیابی (لیبرمن، ۲۰۱۲؛ Timmons & et al 2017؛ Lavi & et al, 2018) هماهنگ است.

تعارض خانه - کار در دوره قرنطینه موجب اختلال در نقش‌ها می‌شود. شغل به عنوان یکی از مهم‌ترین مؤلفه‌های اقتصادی در دوره قرنطینه با بحران مواجه می‌شود. والدین باسواد و دارای مشاغل کارمندی علاوه بر انجام وظایف خانه، باید وظایف مرتبط با آموزش و اوقات فراغت فرزندان و شغل خود را در درون خانواده انجام دهند. گرانباری نقش‌ها منجر به اختلال در نقش، ناکارآمدی، تنش و خشونت خواهد شد.

هم‌چنین خانواده‌های مشاغل آزاد، کارگران و دست‌فروشان و بیکاران علاوه بر آموزش و تفریح فرزندان، با کاهش درآمد و اغلب با نبود درآمد و عدم تأمین خانواده دچار آسیب و بحران شده‌اند؛ زیرا به لحاظ فرهنگی و اجتماعی، قرنطینه ارزش‌ها، آموزش، روابط خانوادگی، دوستی، ارتباطات اجتماعی، عملکرد اجتماعی-اقتصادی، رعایت دستورالعمل‌ها و... را تحت تأثیر قرار داده است (Chaturvedi & Pasipanodya, 2021).

نتایج به‌دست آمده از همبستگی روابط والدین-فرزندان در دوره قرنطینه با اختلافات درون خانواده تأیید شد. این نتیجه با یافته‌های (مرادی و محمدی فر، ۱۳۹۹؛ براون و همکاران، ۲۰۲۰؛ اسپینلی و همکاران، ۲۰۲۰؛ Zheng & Dong, 2020؛ سلیمی و همکاران،

۱۴۰۰) همسوست. قرنطینه بر فرزندپروری والدین و کاهش توانایی کودکان برای مقابله با این بیماری همه‌گیر تأثیر گذاشته است. صرف زمان زیاد فرزندان خصوصاً نسل جوان در شبکه‌های مجازی و اینترنت، اعضا را در شرایطی خاصی قرار داده که پیش از این نبوده است. بسیاری از خانواده‌ها با اوقات فراغت در خانه و بازی‌های جمعی با فرزندان و مشارکت تک‌تک اعضای خانواده بیگانه بودند. بی‌حوصلگی و کلافگی، تحمیل برنامه‌های خانوادگی ناهمخوان با سلیقه اعضای خانواده بدون توجه به سن و جنس و نقش‌ها و اخبار آزاردهنده مربوط فوتی‌ها و مبتلایان به کرونا فضای خانواده را متشنج کرده و اختلالاتی در آموزش و زندگی اجتماعی نوجوانان و والدین ایجاد کرده است به گونه‌ای که والدین دچار مشکلات عمده‌ای در فرزندپروری شده‌اند (پراون و همکاران، ۲۰۲۰؛ اسپینلی و همکاران، ۲۰۲۰).

با این شرایط طبیعی است که خشونت زناشویی (سلیمی و همکاران، ۱۴۰۰) و خشونت فیزیکی و عاطفی والدین نسبت به فرزندان (Gadermann & et al, 2021) به دلیل خستگی و کلافگی اعضای خانواده به تیرگی روابط بین والدین - فرزندان (Kutsar & Kurvet-Käosaar, 2021) منجر شود. برخی خانواده‌ها نیز به دلیل عدم مهارت در خودسازی و تحمل، نوعی بی‌نظمی و پرخاشگری را در پیش گرفته‌اند که سلامت روانی فرزندان و خود را به خطر انداخته‌اند.

آزمون همبستگی بین وضعیت عاطفی در قرنطینه دوره کرونا با اختلافات خانوادگی تأیید شد. این یافته هماهنگ با نظریه تعارض نقش و کمیابی لیبرمن (۲۰۱۲) و نظریه‌های فمینیستی است. بر اساس "جنس دوم" دوبوار، "و" تعارض نقش در موج‌های ماقبل پسا صنعتی" تافلر (۱۳۸۹)، "بی‌نظمی در انجام مسئولیت‌های شغلی" توماس و گانسترو (۱۹۹۵) هماهنگ و همسو است. بنابراین اگرچه هر دو جنس از شرایط قرنطینه در دوره کرونا متأثر شدند و تفاوتی بین آنها مشاهده نشد اما بروز اختلافات و کاهش روابط عاطفی بین آنها و گذراندن زمان طولانی در شبکه‌های مجازی و تأثیرپذیری از آموزه‌های انحرافی، هویت جدیدی در زوجین شکل داده که تمایل به روابط فرا زناشویی را در برخی

تحریک کرده و با آشکار شدن خیانت، عملاً اساس ارزش‌ها و فرهنگ خانواده را متزلزل کرده است.

این نوع روابط متشنج عاطفی بیشتر از سوی جنس مقتدر و حاکم در خانه تشدید شده که احساس کنترل کامل بر اعضا را در دست دارد. هم‌چنین نوع روابط والدین با یکدیگر بر روابط با فرزندانشان نیز تأثیر گذاشته است و اختلافات و فاصله‌های اجتماعی و عدم درک بیشتری از یکدیگر را بین آنها به وجود آورده است. کسب اطلاعات مرتبط با کرونا و ویروس به‌ویژه از شبکه‌های مجازی (Buheji, Jahrami & Dhahi, 2020) و سپری کردن زمان طولانی در این شبکه‌ها (مرادی و محمدی فر، ۱۳۹۹) و استفاده از پیام‌های غیراخلاقی و گاهی روابط فرا زناشویی و آشکار شدن خیانت و احساس دل‌زدگی از جاذبه‌های جنسی یکدیگر، یا به عکس، در برخی خانواده‌ها با تحمل قرنطینه‌های طولانی مدت (مثل مشاغل پرستاری)، احساسات عاطفی و صمیمی در آن‌ها کاهش یافته و اختلافات را دامن زده است.

این نتیجه با یافته‌های (سلیمی، ۱۴۰۰)؛ (Mitchell & Coop Gordon, 2020) همسوست. هم‌چنین با نظریه موج سوم (تافلر، ۱۳۸۷؛ نظریه‌های فمینیستی، نظریه تعارض خانواده- کار (Thomas & Ganster, 1995) هماهنگ است. در واقع باز شدن فضای الکترونیک به روی افراد و دسترسی آزاد به انواع پیام‌های غیراخلاقی از یکسو، هم‌چنین اقتدار و برتری جنس اول و در خدمت بودن جنس دوم از سوی دیگر، فشارهای عاطفی ناشی از دوره قرنطینه را تشدید و اختلافات درون خانواده را دامنه زده است.

نتایج به‌دست آمده از همبستگی وضعیت رعایت دستورالعمل‌های بهداشتی در قرنطینه دوره کرونا با اختلافات درون خانواده تأیید شد. این نتیجه مبین آن است که مشارکت جدی در رعایت دستورالعمل‌های بهداشتی به معنای احترام گذاشتن تک‌تک اعضای خانواده به بهداشت جمعی مانند استفاده از ماسک، شستن و ضدعفونی کردن به موقع دست‌ها و طرح فاصله‌گذاری فیزیکی و ماندن در خانه است. با انجام ندادن هر یک از این موارد، سایر اعضای خانواده دچار بحران شده و از ترس ورود ویروس کرونا به محیط

خانواده و ابتلای اعضا، اختلافات خانوادگی و تعارض افزایش می‌یابد. برای این فرضیه به لحاظ تازگی و بدیع بودن، پیشینه تحقیقی یافت نشد.

نتایج ضریب تأثیر رگرسیون (بتا) نشان داد که بیشترین وضعیت تأثیرگذار بر اختلافات درون خانواده به‌طور مستقیم وضعیت اقتصادی ($\beta = 0/374$) است که ریشه در تعارض نقش و کمیابی درآمد و بحران اقتصادی راکد جامعه در دوره قرنطینه دارد. نتایج تحلیل مسیر نیز نشان داد وضعیت فرهنگی بیشترین تأثیرگذار مستقیم و غیرمستقیم ($4/641$) بر اختلافات خانوادگی بوده است. اعضای خانواده برای پر کردن اوقات طولانی "ماندن در خانه"، در اولین دوره قرنطینه به دلیل نداشتن برنامه از قبل طراحی‌شده و عدم مهارت مدیریت گذران اوقات فراغت درون خانه، تعطیل بودن تمام مراکز آموزشی و تفریحی و اماکن عمومی، روی آوردن به فضاهای مجازی و تحت تأثیر آموزه‌های منفی و پست‌های غیراخلاقی، نوع روابطشان در درون خانواده با یکدیگر مختل شده است.

نکته اساسی توجه به معانی پیام‌ها و نوع مجاری ارتباطی که منبعث از منافع ناهمسو و اهداف مختلف اعضا و نوع ساختار اقتدار خانواده است که عامل مؤثری در ممانعت و یا دامن زدن به اختلافات است. لذا پیشنهاد می‌شود به بچه‌ها حق آزادی عمل توأم با نظارت داده شود و برای رعایت دستورات بهداشتی آنها بمباران اطلاعاتی نشوند زیرا بر اساس نظریه سایبرنیک پارسونز بمباران اطلاعاتی و دستوری خفگی ایجاد می‌کند. این شرایط نیازمند آموزش و مشاوره در ابعاد اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، عاطفی و بهداشتی به خانواده‌هاست.

احیای مهارت‌های خانگی و صنایع‌دستی و بازاریابی در فضای مجازی تا حدودی از فشار اقتصادی خانواده‌ها می‌کاهد. هم‌چنین آموزش مهارت‌های مرتبط با نوسازی بازنگرانه نقش بسیار اساسی است. اگر به‌ویژه زوجین بیاموزند و درونی کنند که به تفکیک نقش‌ها احترام بگذارند و در همزیستی‌های طولانی مدت چهره به چهره از دخالت یکدیگر در اموری که به آنها مربوط نیست، خودداری کنند تا حد زیادی از اختلافات کاسته خواهد شد. برای کاهش تعارضات ناشی از تداخل نقش‌ها، آموزش مهارت "پذیرش شرایط و

افزایش تحمل اجتماعی و بردباری با هم بودن" تأثیر بسزایی در دمساز کردن زندگی با آرامش دارد.

آموزش مهارت‌های احترام به اعضا و ارزش‌های انسجام خانواده، آموزش چگونگی تحمل گرانبازی نقش از طریق تقسیم عادلانه فشارها و مشکلات از سوی هر دو جنس و ممارست در دگرخواهی می‌تواند در کاهش اختلافات مؤثر بوده و بر مشکلات فائق آمد. این آموزه‌ها نیازمند کارگاه‌های تخصصی و مشاوره‌های اجتماعی از سوی متخصصین دانشگاهی است. آموزش به مردان که باید به این نکته توجه کنند که خانه محل تدبیر منزل از سوی بانوی خانه است و آنها با قرنطینه خانگی پا به حریم زنان گذاشته و به همین خاطر باید خود را با شرایط زنان تطبیق دهند و از دخالت نابجا در امور خانه خودداری نمایند و کارهایی را انجام دهند که زنان از انجام آن ناتوان هستند و وارد حریم کارهای زنان نشوند.

زنان نیز بیاموزند که این شرایط دشوار تمام اعضا را متأثر ساخته و باید با فراهم ساختن محیطی شاد و آرام، کانون خانواده را گرم و صمیمی هم برای همسر و هم برای فرزندان سازند. لذا توجه به تفکیک وظایف و احترام به آن از یک سو و همچنین درک شرایط خاص اقتصادی و اجتماعی و کمپایی درآمد و محدود شدن شبکه روابط اجتماعی از سوی دیگر، از عوامل کاهش اختلافات در خانواده خواهد بود. لذا بر مسئولین مرتبط با خانواده و صداوسیما است که با استفاده از مهارت‌آموزی از متلاشی شدن روابط بین اعضاء خانواده که ناشی از نوعی بیگانگی اجتماعی و خانوادگی است ممانعت نمایند و با فراهم ساختن زمینه‌های آموزش درک متقابل اعضاء از یکدیگر از بدتر شدن شرایط موجود بکاهند.

تعارض منافع

تعارض منافع وجود ندارد.

سپاسگزاری

از کسانی که در انجام این پژوهش یاری رسان نویسنده بوده‌اند، سپاسگزارم.

ORCID

Azam Khatibi <http://orcid.org/0000-0002-2544-4463>

منابع

- آدام، فیلیپ و هر تسلیک، کلودین. (۱۳۸۵)، جامعه‌شناسی بیماری و پزشکی، ترجمه: لورانس دنیا کتبی، تهران: نشر نی، چاپ اول.
- ابراهیمی لویه، عادل؛ ذوالقدر، علی؛ صحبتی‌ها، علی و اوجاقلو، روح اله. (۱۳۹۲)، «بررسی عوامل مؤثر بر اختلافات خانوادگی در استان زنجان»، نشریه علوم رفتاری، سال پنجم، شماره ۱۸: ۹-۲۶.
- اداره کل ثبت احوال استان همدان (۱۳۹۸)، سالنامه آمارهای جمعیتی، شهریور ۱۳۹۸، شماره ۹، معاونت فناوری اطلاعات و آمار جمعیتی. قابل دسترسی از: <https://www.sabteahval.ir>
- اعزازی، شهلا. (۱۳۹۴)، جامعه‌شناسی خانواده با تأکید بر نقش، ساختار و کارکرد خانواده در دوران معاصر، تهران: انتشارات روشنگران و مطالعات زنان، چاپ هفتم.
- اکبری بورنگ، محمد و جهان تیغ، هانیه. (۱۳۹۴)، بررسی عامل جنسیت بر دلزدگی زناشویی و احساس گناه جنسی در پرستاران بیمارستان‌های شهر مشهد، کنفرانس بین‌المللی روانشناسی و علوم اجتماعی، ۲۷ آبان ۱۳۹۴، تهران: ایران، مرکز همایش‌های بین‌المللی صداوسیما. نمایه در ISI و ISC.
- باقری، خدیجه. (۱۳۹۲)، مبانی فلسفی فمینیسم، تهران: انتشارات وزارت علوم و تحقیقات، چاپ اول.
- بانک جهانی. (۲۰۲۰)، هشدار درباره تشدید فقر مطلق در دوره کرونا، ۲۰ مهر ۱۳۹۹، خبرگزاری ایسنا، کد خبر: ۳۴۹۲۳، پایگاه خبری اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران. قابل دسترسی در: <http://otaghiranonline.ir/news>
- تافلر، آلون. (۱۳۸۹)، موج سوم، ترجمه: شهیندخت خوارزمی، تهران: نشر مؤلف.

بررسی عوامل جامعه‌شناختی مؤثر بر اختلافات درون خانواده ... ، خطیبی | ۳۱۵

- تانگ، روزمیری. (۱۳۹۵)، درآمدی جامع بر نظریه‌های فمینیستی، ترجمه: منیژه نجم عراقی، تهران: نشر نی. چاپ پنجم.

- چاپمن، گری. (۲۰۱۰)، پنج زبان عشق: راه‌حل‌های عاشقانه، ترجمه: سیمین موحد، (۱۳۹۰)، تهران: ویدا.

- حیدری، آرمان و دهقانی، حمیده. (۱۳۹۵)، «شناسایی کیفی پدیده تعارض خانواده- کار و چگونگی مدیریت آن در بین زنان معلم متأهل شهر دلووار»، جامعه‌شناسی کاربردی سال بیست و هفتم، سال سوم، شماره ۶۳، پاییز ۱۳۹۵: ۱-۴۰.

- دادگستری شهرستان همدان. (۱۳۹۹)، آرشیو دفتر ثبت مراجعه کنندگان طلاق. قابل دسترسی از: <https://www.irna.ir/tag>

- دفرین، جان؛ اولسون، دیوید و اولسون، ایمی. (۱۹۹۹)، مهارت‌های ازدواج و ارتباط زناشویی کارآمد، ترجمه احمد رضا بحیرایی و نادر فتحی (۱۳۸۸): تهران، روان‌شناسی و هنر، چاپ اول.
- رزقی رستمی، علیرضا و آقایار، سیروس. (۱۳۸۹)، تعارض و حل آن با رویکرد هوش هیجانی، اصفهان: نشر سپاهان، چاپ دوم.

- رستگار یدکی، منیژه؛ زنده طلب، حمیدرضا؛ یآوری، مریم و مظلوم، سید رضا. (۱۳۹۴)، سبک زندگی ارتقاء دهنده سلامت و عوامل مرتبط با آن در رابطین سلامت شهرستان مشهد سال ۱۳۹۴، مجله دانشگاه علوم پزشکی تربیت حیدریه، سال سوم، شماره سوم: ۴۸-۵۵. بازیابی از: <http://jms.thums.ac.ir/article>

- زاهدی اصل، محمد و حسینی، سید مجید. (۱۳۹۱)، «بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر میزان اختلاف خانوادگی در بوشهر»، فصلنامه برنامه‌ریزی رفاه و توسعه اجتماعی، سال سوم، شماره ۱۱، تیر ۱۳۹۱: ۱-۳۲.

- سلیمی، هادی؛ حاجی علیزاده، کبری؛ عامری سیاهویی، مجتبی و بهدوست، پریسا. (۱۴۰۰)، «نقش میانجی استرس کرونا در رابطه بین اعتیاد و به اینترنت با تعارضات و خشونت زناشویی و خانوادگی»، فصلنامه فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی، سال دوازدهم، شماره ۴۵: بهار ۱۴۰۰: ۸۳-۱۰۰.

- طحانیان نظری، سمیه. (۱۳۹۱)، رابطه بین اضطراب و افسردگی با تعارضات زناشویی در مراجعین به مراکز مشاوره و مددکاری ناجا در شهر کرمانشاه، پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته روانشناسی، دانشگاه الزهرا.
- علیزاده فرد، سوسن و صفاری نیا، مجید. (۱۳۹۸)، پیش‌بینی سلامت روان بر اساس اضطراب و همبستگی اجتماعی ناشی از بیماری کرونا، پژوهش‌های روانشناسی اجتماعی، سال نهم، شماره ۳۶: ۱۲۹-۱۴۱.
- فراهتی، مهرزاد. (۱۳۹۹)، «پیامدهای روان‌شناختی شیوع ویروس کرونا در جامعه»، فصلنامه ارزیابی تأثیرات اجتماعی، ۱ سال اول، شماره ۲: ۲۰۷-۲۲۵.
- گنجی، مسعود؛ محسنی، رضا علی؛ شریفی، منصور؛ کلدی، علیرضا و ملک، حسن. (۱۳۹۹)، «بررسی جامعه‌شناختی نقش کیفیت زندگی در سبک زندگی سالمندان بندر ماهشهر»، فصلنامه علمی برنامه‌ریزی رفاه و توسعه اجتماعی، سال یازدهم، شماره ۴۵، زمستان ۱۳۹۹: ۲۲۱-۲۷۳.
- محمدی، سعید. (۱۳۹۶)، بررسی تعارضات زناشویی و عوامل مؤثر بر آن، دومین همایش ملی مطالعات و تحقیقات نوین در حوزه علوم تربیتی و روانشناسی ایران، قم: مرکز مطالعات و تحقیقات اسلامی سروش حکمت مرتضوی.
- مرادی، علی و محمدی فر، نجات. (۱۳۹۹)، «نقش شبکه‌های اجتماعی در شکل‌گیری هراس اجتماعی و تغییر سبک زندگی ناشی از ویروس کرونا (مطالعه موردی شهر کرمانشاه)» نشریه علمی انتظام اجتماعی، سال دوازدهم، شماره ۲، تابستان ۹۹: ۱۲۳-۱۴۸.
- مک کارتی، جین ریبنز و روزالیند، ادواردز. (۱۳۹۰)، مفاهیم کلیدی در مطالعات خانواده، ترجمه: محمدمهدی لیبی، تهران: انتشارات علم، چاپ اول.
- وحیدنیا، بهزاد (۱۳۹۹/۶/۱۹)، «زنگ‌ها برای دردها به صدا درمی‌آید»، گزارش میدانی «ایران» از مرکز صدای مشاور بهزیستی، سازمان بهزیستی کشور. قابل‌دسترس از: <https://www.behzisti.ir/news>

- Beck, Ulrich, Antoni Giddens, and Scott Lash, (1994). *Reflexive Modernization: Politics, Tradition and Aesthetics in the Modern Social Order*. California: Stanford University Press.
- Birkley, Erica L., Christopher I Eckhardt, and Rita E Dykstra, (2016). "Posttraumatic stress disorder symptoms, intimate partner violence, and relationship functioning: A meta-analytic review." **Journal of Traumatic Stress**, 29 (5), 397-405.
- Brown, Samatha M., Jenalee R, Doom, Stephanie., Lechuga-Peña., Sarah Enos Watamura., and Tiffany Koppels. (2020). "Stress and Parenting during the Global COVID-19 Pandemic". **Child. Abuse Negl.Elsevier-PMC COVID-19 Collection**, 110 (2) Published online 2020 Aug 20. doi:10.1016/j.chiabu.2020.104699
- Buheji, Mohamed, Jahrami, Haitham, and Dhahi, Ali Sabah. (2020). "Minimizing stress exposure during pandemics similar to COVID-19." **PBSIJ**, 10 (1), 9-16.
- Cascella, Marco, Michael Rajnik, Abdul Aleem, Cuomo A., Scott C. Dulebohn , Raffaella Di Napoli. (2023). **Features, Evaluation, and Treatment of Coronavirus (COVID-19). In: StatPearls [Internet]**. Treasure Island (FL): StatPearls Publishing.
- Cao, Wenjun, Ziwei Fang, Guoqiang Hou, Mei Han, Xinrong Xu, Jiaxin Dong, and Jianzhong Zheng. (2020). "The psychological impact of the COVID-19 epidemic on college students in China." **Psychiatry research**, 2020 May; (4), 287: 112934. Published online 2020 Mar 20.
- Chaturvedi, Shakti, and ThomasE. Pasipanodya. (2021). "A Perspective on Reprioritizing Children's' Wellbeing amidst COVID-19: Implications for Policymakers and Caregivers". *Front. Hum. Dyn.* 29 January 2021, Sec. Social Networks, Volume 2, 2020, doi:10.3389/fhumd.2020.615865.
- Coop Gordon, Kristian, and Erica A. Mitchell. (2020). "Infidelity in the Time of COVID-19." **Family process**, 59 (3), 956-966. 12576.
- Depoux, Annelies, Sam Martin., Emilie Karafillakis, Raman Preet, Annelies Wilder-Smith, & Heidi Larson. (2020). "The pandemic of social media panic travels faster than the COVID-19 outbreak." **Journal of Travel Medicine**, 27 (3), 1-2. Retrieved from: [https:// academic.oup.com/jtm/article](https://academic.oup.com/jtm/article)
- Dong, Mengyuan, and Jin Zheng. (2020). "Letter to the editor: Headline stress disorder caused by Netnews during the outbreak of COVID-19." *Health Expectations: An International Journal of Public Participation in Health Care and Health Policy*, 23 (2), 259-260.

- Gadermann, Anne C., Thomson Kimberly C., Richardson Chris G., Monique Gagné & McAuliffe Corey Saima Hirani, and Emily Jenkins (2021). "Examining the impacts of the COVID-19 pandemic on family mental health in Canada: findings from a national cross-sectional study." **B M J**, 11 (1), 1-12. Accessible
- Giddens, Antoni. (2003). Globalization and Family vision. Translation: Mohammad Reza jalaeipour, **magazine of Aftab political, economic and social**. 3 (29), 54-57. (Persian)
- Kalateh Sadati, Ahmad, Mohamad Hossein B. Lankarani, and Kamran Bagheri Lankarani. (2020). "Risk Society, Global Vulnerability and Fragile Resilience; Sociological View on the Coronavirus."
- **Shiraz E.Med J**. 21 (4), 1-2. Retrieved from: <https://sites.kowsarpub.com/semj/articles/102263.html>.
- Kutsar, Dagmar, and Leena Kurvet-Käosaar. (2021). "The Impact of the COVID-19 Pandemic on Families: Young People's Experiences in Estonia." **Original Research**, Volume 6, 1-12. published: 25 August 2021 Frontries of Sociology., Article 732984
- Lavi, Iris, Kailyn K. Fladeboe, Joy Kawamura, Debra Friedman, Bruce Compas, David Breiger, Liliana Lengua, and Lynn. F Katz. (2018). "Stress and marital adjustment in families of children with cancer." **Psychooncology**. 27 (4), 1244-1250.
- Liberman, Benjamin E. (2012). The mediating role of family-work conflict on the relationship between family and work domain variables and employment trade-offs, Submitted in partial fulfillment of the requirements, **A thesis for the degree of Doctor of Philosophy under the Executive Committee of the Graduate School of Arts and sciences**, Columbia University.
- Marshall J., Wiltshire J., Delva J., Bello T., Masys A.J. (2020) **Natural and Manmade Disasters: Vulnerable Populations**. In: Masys A., Izurieta R., Reina Ortiz M. (eds), Global Health Security. Advanced Sciences and Technologies for Security Applications. Springer, Cham.
- Mourad, Azzam, Ali Srour, Haidar Harmanani, Cathia Jenainatiy, and Mohamad Arafeh. (2020). "Critical Impact of Social Networks Infodemic on Defeating Coronavirus COVID-19 Pandemic: Twitter-Based Study and Research Directions." **Arxiv**, (v1) Mon, 18 May 2020, 15: 53:13 UTC. Retrieved from: <https://arxiv.org/abs/2005.08820>.
- Mudenda, Steward, Annie Zulu, Maureen N. Phiri, Moses N. Ngazimbi, Webrod Mufwambi, Maisa Kasanga, and Michelo Banda. (2020). "Impact of

- Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) on College and University Students: A Global Health and Education Problem." **Aquademia**, 4 (2), 1-2. ep20026.
- <https://doi.org/10.29333/aquademia/8494>
 - Olson, David H., Hamilton Li McCubbin, Howard Barnes, and Larsen A. (1984). **Families: What Makes Them Work?** London, UK: Sage Publications.Inc.
 - Pines, Ayala.M. (2002). "The female entrepreneur: Buurnout treated using a psychodynamic existential approach." **Sage Journal, Clinical Case Studies**, 1 (2), 170 _ 180.
 - Scott, Samanta R., Kenia M Rivera, Ella Rushing, Erika M Manczak, Christopher S Rozek, and Jenalee R Doom. (2021). "I Hate This": A Qualitative Analysis of Adolescents' Self-Reported Challenges during the COVID-19 Pandemic." **J. Adolesc. Health**, 68 (2), 262–269.
 - Spinelli, Maria, Francesca Lionetti, Massimiliano Pastore, and, Mirco Fasolo. (2020). "Parents' Stress and Children's Psychological Problems in Families Facing the COVID-19 Outbreak in Italy." **Frontiers in Psychology**, 03 Jul 2020, 11:1713. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.01713>
 - Steeger, Christine M., Emily C Cook, and Christian M Connell. (2017). "The interactive effects of stressful family life events and cortisol reactivity on adolescent externalizing and internalizing behaviors." **Child Psychiatry & Human Development**, 48 (2), 225-234.
 - Taylor, Steven, Caeleigh A Landry, Michelle M Paluszek, Thomas A Fergus, Dean M McKay, and Gordon J Asmundson. (2020). "Development and initial validation of the COVID Stress Scales." **Journal Anxiety Disord**, 2020 May.72:102232.
 - Timmons, Adela C, Rrout Arbel, and Gayla Margolin. (2017). "Daily patterns of stress and conflict in couples: Associations with marital aggression and family-of-origin aggression." **Journal of family psychology**, 31 (1), 93-104.
 - Thomas, Linda T., and Daniel C. Ganster. (1995). "Impact of Family – Supportive Work Variables on Work- Family Conflict and Strain: A Control Perspective." **Journal of Applied Psychology**, 80 (1), 6- 15.
 - Wendy D. Manning, and Payne Krista K. (2021). "Manning Marriage and Divorce Decline during the COVID-19 Pandemic: A Case Study of Five States"Socius: **Sociological Research for a Dynamic World**, Volume 7: 1–3.
 - Zandifar, Atefeh, and Rahim Badrfam. (2020). "Iranian mental health during the COVID-19 epidemic." **Asian journal of psychiatry**, 51.20 (2), June 2020, 101990

۳۲۰ | فصلنامه علمی برنامه‌ریزی رفاه و توسعه اجتماعی | سال پانزدهم | شماره ۶۰ | پاییز ۱۴۰۳

- Zhang, Melvyn WB., Russell B C Lim, Cheng Lee, and Roger CM Ho. (2018). "Prevalence of internet addiction in medical students: a meta-analysis." *Academic Psychiatry*, 42 (1), 88-93.

منابع اینترنتی

<http://www.behzisti.ir/news/>

per.euronews.com

<https://ir.sputniknews.com/>

<https://www.irna.ir/news>

استناد به این مقاله: خطیبی، اعظم. (۱۴۰۳). بررسی عوامل جامعه‌شناختی مؤثر بر اختلافات درون خانواده در دوره قرنطینه کرونا ویروس در شهریار. *فصلنامه برنامه‌ریزی رفاه و توسعه اجتماعی*، ۱۵ (۶۰)، ۲۸۱-۳۲۰.

Social Development and Welfare Planning Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.